

XXX SORTIDA CONEGUEM CATALUNYA RASOS DE TUBAU

15 de juny de 1997
Secció de Cultura
AE Talaia

Els bons amics Nati i Joan ens han preparat una suggestiva caminada pel Ripollès. Una comarca rica en història i rica en paisatges magnífics on cada casa, cada feixa conreada, cada camp, ens podria explicar múltiples detalls de vida quotidiana, d'esforços per la supervivència, de misèries i grandeses; una zona plena de poblets mig oblidats i castells mig enrunats que són el testimoni silenciós de l'origen i el bressol de la nostra cultura.

Ara per ara, les grans vies de comunicació -sortosament per als excursionistes- estan una mica allunyades d'aquest sector prepirinenc. Els camps estan una mica oblidats i els castells enrunats. Només allò que té un interès turístic ressorgeix i prospera. Solament cal esperar que sigui respectant l'entorn i modificant-lo el menys possible.

Els Rasos de Tubau es troben situats en una zona del prepirineu privilegiada per les perspectives que ens ofereix. Sobrepuny, Catllaràs, Tubau són les alçades que anuncien el Pirineu i que delimiten les muntanyes baixes del centre. Hem cregut, doncs, que l'interès excursionista elevat d'aquesta zona s'adiu perfectament amb la realització d'aquesta trentena sortida Coneguem Catalunya.

Salvador Butí

SECCIÓ DE CULTURA

AE TALAIA

XXX CONEGUEM CATALUNYA

Excursió a peu als rasos de Tubau

Gombrèn - Sant Martí de Puigbò - el Pedró de Tubau
- la Palomera - coll de l'Arc - coll de Merolla

15 de juny de 1997

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú	6 h
Gombrèn. Esmorzar	8.30 h
Gombrèn. Inici de l'excursió	9 h
Sant Martí de Puigbò. Reagrupament	10.25 h 10.40 h
Carena dels rasos de Tubau. Reagrupament	11.30 h 11.35 h
Pedró de Tubau. Reagrupament	12.25 h 12.40 h
La Palomera. Reagrupament	14.05 h 14.10 h
Coll de Merolla. Final de l'excursió. Reagrupament	14.50 h 15.00 h
La Pobla de Lillet. Dinar	15.30 h
La Pobla de Lillet. Visita Crist en Majestat, segle XII	17.15 h
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú	18 h
Vilanova i la Geltrú	20.30 h

- Notes:
- * Esmorzarem a Gombrèn. Hi ha bars.
 - * Retrobarem l'autocar al coll de Merolla.
 - * Dinarem al restaurant Cal Marc de la Pobla de Lillet.
 - * Pel camí, trobarem aigua a Gombrèn, als Cortals i a Puigbò.
 - * Sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

SECCIÓ DE CULTURA

AE TALAIA

XXX CONEGUEM CATALUNYA

Excursió turística a la Pobla de Lillet

15 de juny de 1997

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú	6 h
Gombrèn. Esmorzar	8.30 h
Gombrèn. Visita de la població	9 h
Sortida de Gombrèn cap a la Pobla de Lillet	9.15 h
La Pobla de Lillet. Ruta de senderisme romànic (Visita del monestir de Santa Maria de Lillet i de Sant Miquel de Lillet)	9.45 h
La Pobla de Lillet. Visita dels Jardins Artigas. Obra de Gaudí Visita taller d'elaboració de productes artesans. Aranyonet	12.30 h
La Pobla de Lillet. Visita de la població	14.30 h
La Pobla de Lillet. Dinar	15.30 h
La Pobla de Lillet. Visita del Crist en Majestat, del segle XII	17.15 h
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú	18 h
Vilanova i la Geltrú	20.30 h

Notes: * Esmorzarem a Gombrèn. Hi ha bars.
* Dinarem al restaurant Cal Marc de la Pobla de Lillet.

Notes geològiques i geogràfiques

L'alçament dels materials silícics antics i profunds que la tectònica alpina va enlairar en tot l'eix pirinenc va fer lliscar els sediments calcaris, més moderns, que tenien al damunt. Aquests materials calcaris van quedar dipositats en costes fent cingleres característiques que actualment constitueixen les serres del Prepirineu. Els Rasos de Tubau en són un bon exemple.

L'estructura morfològica de la regió dels Rasos de Tubau -característica de tot el Prepirineu- està formada per dues cadenes de serralades prepirinenques que se succeeixen paral·lelament d'E a W, fragmentades en porcions més o menys nítides per una xarxa hidrogràfica que les secciona perpendicularment.

La cadena muntanyosa septentrional, al nord dels rasos de Tubau, comprèn els alts massissos del Puigllançada i la serra de Montgrony, i és, en realitat, la continuació natural del sistema Cis-Sant Gervàs-Boumort-Cadí-Moixeró que s'estén de ponent a llevant i que continua cap a la Serra Cavallera, a l'altra banda del Ter.

La cadena muntanyosa meridional, més fraccionada, abarca les serres interiors més baixes i escarpades de Catllaràs, de Puig Lluent, els rasos de Tubau, la serra de Sant Marc i altres serres secundàries, que són la seqüència natural de les serres del Montsec, de Port del Comte, del Verd, d'Ensija i de Peguera.

Pel que fa a la zona dels rasos de Tubau, aquestes dues unitats morfològiques estan dividides per una estreta i llarga depressió, l'eix de la qual és el coll de Merolla. Aquesta depressió està formada, a l'oest, per la vall per on discorre el riu Arija, que poc després vessa les aigües al Llobregat, i, a l'est, per la canal de Gombren per on baixa el riu Merdàs. Així doncs, podríem dir que el coll de Merolla és el punt d'unió d'aquestes dues unitats morfològiques.

Una circumstància, però, fa que el coll de Merolla sigui més que una frontera geogràfica. També fa de frontera geològica perquè separa la zona de contacte que hem comentat anteriorment entre el Pirineu axial i les serres interiors prepirinenques.

El coll de Merolla és, doncs, el melic de la regió.

Els rasos de Tubau formen part de la serra meridional i representen el front de les serres interiors prepirinenques.

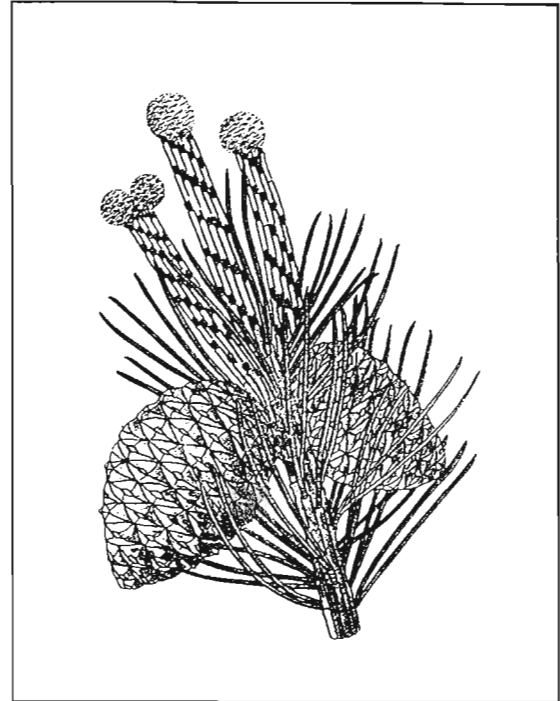
S'aixequen entre el coll de Merolla, al nord, i la depressió de Sant Jaume de Frontanyà, al sud.

Cap a l'est, la llarga carena de Tubau s'ajunta amb la serra de Sant Marc, que mor al torrent d'Estiula, tributari del riu Merdàs que desemboca al riu Ter prop de Campdevàrol. Cap a l'oest, la carena de Tubau baixa fins al coll de Sant Jaume on s'alça novament cap a les serres de Faig i Branca i Puig Lluent, fins a la magnífica serra de Catllaràs.

La vegetació

Tota la zona de Tubau està compresa en els dominis del clima submediterrani humit o subhumit, i la distribució de la vegetació depèn bàsicament de l'orientació dels terrenys i de l'alçada, sense oblidar que es tracta d'una zona força humanitzada i que, des d'antic, ha sofert modificacions més o menys importants en la configuració i la distribució de les espècies vegetals.

La roureda de roure martinenc amb boix, bé que ha estat en gran part substituïda per pinedes de pi roig, boixedes o camps, és la unitat de vegetació més típica de la zona. És una roureda poc ombrívola perquè l'estrat arbori no és gaire espès, i molt rica en arbusts, caducifolis els uns, perennifolis els altres. El

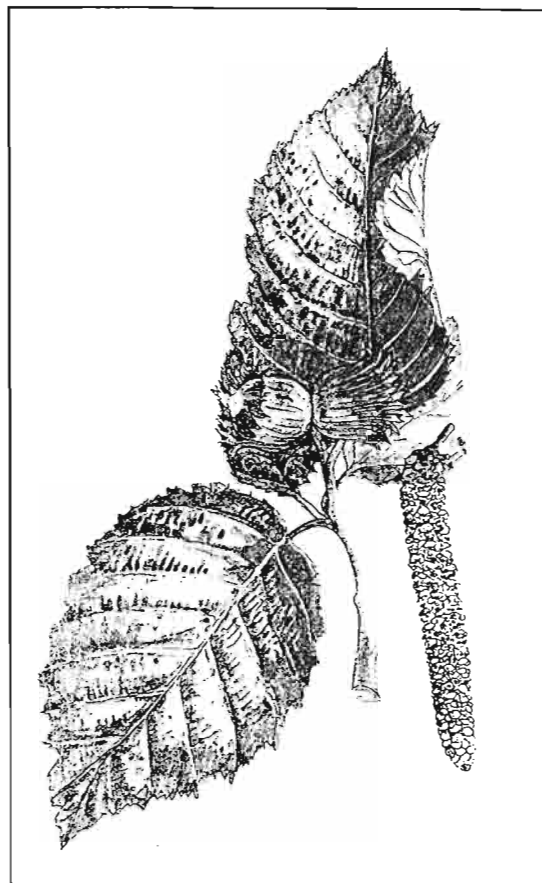
Branca de pi roig amb pinyes.

boix (*Buxus sempervirens*), el corner (*Amelanchier ovalis*), el tortellatge (*Viburnum lantana*), la ginesta sessilifòlia (*Cytisus sessilifolius*), l'aranyoner (*Prunus spinosa*), l'olivereta (*Ligustrum vulgare*), l'avellaner (*Corylus avellana*), l'espina cervina de fulla petita (*Rhamnus saxatilis*), el sanguinyol (*Cornus sanguinea*) i encara d'altres hi formen un dens sotabosc, sovint enriquit per una colla més o menys nombrosa d'herbes entre les quals no solen manca el marxívol (*Helleborus foetidus*), la primula (*Primula veris*), les violes (*Viola*) i l'herba fetgera (*Hepatica nobilis*). L'arbre dominant d'aquesta comunitat és el roure martinenc (*Quercus pubescens*), però també s'hi troben exemplars de roure cerrioide (*Quercus cerrioides*) o de pi roig (*Pinus sylvestris*) i de blada de fulla gran (*Acer opalus ssp. opalus*).

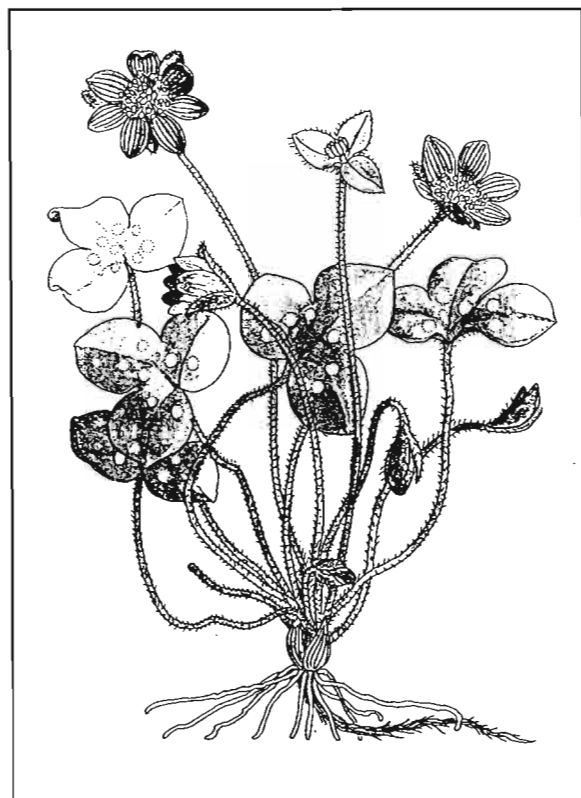
En l'actualitat, però, les pinedes boreals de pi roig (*Pinetalia sylvestris*), que apareixen a partir dels 1.300 m; les pinedes secundàries de pi roig, per sota dels 1.300 m, i les rouredes seques de roure martinenc (*Buxo-Quercetum pubescentis*) comparteixen les fondalades i els vessants assolellats d'aquestes valls.

Als vessants més obacs, a partir dels 1.100 m, apareixen a claps les fagedes amb boix (*Buxo-Fagetum*) i avellanosa (*Fraxino-Carpinion*). Les fagedes són boscos estrictament medieuropeus i atlàntics, típics de les regions plujoses que mantenen un ambient permanentment humit, la qual cosa indica que la pluja en aquesta zona de Tubau és considerable (es calcula que supera els 1.000 mm anuals de precipitació).

És interessant considerar que, així com a Europa els boscos de faigs apareixen usualment a la plana, aquí -i, en general, a totes les fagedes de Catalunya, llevat de la famosa fageda d'en Jordà, a la Garrotxa- s'han d'enfil·lar muntanya amunt per trobar les condicions d'humitat acceptables, generalment gràcies a les boires que es condensen contra els vessants encinglerats dels Rasos de Tubau. La natura dels sòls calcaris poc humits i la situació climàtica submediterrània fan que l'estrat arbustiu més abundant d'aquestes fagedes sigui el corresponent als boscos submediterranis i acabi desplaçant gairebé completament les espècies medioeuropees que li correspondrien. Tenim llavors una fageda amb boix (*Buxo-Fagetum*) amb algunes espècies vegetals com ara l'el·lèbor verd (*Helleborus viridis*), el marxívol (*Helleborus foetidus*), l'avellaner (*Corylus avellana*), el lloretet (*Daphne laureola*), el càrex digitat (*Carex digitata*), la viola boscana (*Viola sylvestris*), l'herba fetgera (*Hepatica nobilis*), la

Brot d'avellaner i ament masculí.

Aspecte general de l'herba fetgera.

lleteresa de bosc (*Euphorbia amygdaloides*), la primula vera (*Primula veris* ssp. *columnae*) i d'altres espècies que es troben usualment a les rouredes seques.

A les cingleres de Tubau hi viuen comunitats rupícoles calcícoles. La constitució d'aquestes comunitats vegetals es veu afectada per diversos factors, però bàsicament, el que separa més nítidament les comunitats calcícoles de les silicícoles és la composició química del substrat. Les espècies que hi resulten indiferents són molt poques. Per a un mateix tipus de roca, segons el lloc on s'instal·lin (a les esquerdes, als petits relleixos, entre els blocs solts), els vegetals hauran d'adaptar-se a condicions diferents, que també permeten de distingir diferents

agrupaments vegetals. Les roques calcàries són particularment eixutes i inhòspites perquè són molt permeables i fins solubles a l'aigua, l'aigua s'hi escola ràpidament, de vegades dissolent les superfícies de la roca per on passa, i les plantes que hi viuen han de ser veritables especialistes a explotar-les. Probablement per això, hi trobem espècies molt interessants, relíquies del Terciari, i una gran quantitat d'endemismes, alguns d'ells molt localitzats.

Als cingles de Tubau, en un ambient rupícola muntanyenc humit i frescal, hi trobem una sèrie de comunitats que cerca sempre refugi a les fissures de les roques. Hi

trobem plantes popularment ben conegudes per la seva vistositat com l'esplèndida corona de rei (*Saxifraga longifolia*), que passa molts anys sense florir i, l'últim any de la seva vida, forma un espectacular ramell de flors blanques molt vistoses i aromàtiques de fins a mig metre d'alçada, i la curiosa orella d'ós (*Ramonda myconi*), de magnífiques flors liloses -totes dues, relíquies de la flora prequaternària-, el vigorós xuclamel de roca (*Lonicera pyrenaica*), la campaneta gran (*Campanula speciosa*), de flors blaves espectaculars, la lliqueta de roca (*Globularia cordifolia* ssp. *nana*), que cobreix el penyal amb els nombrosos botons blaus de les seves inflorescències, i d'altres espècies atractives pel seu valor plàstic o per la seva raresa.

A les parts més altes i ventades dels Rasos de Tubau, hi viuen les comunitats vegetals més simples com ara la gespa d'ussona (*Festucetum gautieri*), en els vessants solells; els prats de primula gran i genciana acaule (*Gentiano-Primuletum intricata*), en les exposicions més obagues, i, a les carenes més ventejades, el prat d'elina (*Elyno-Oxytropietum*).

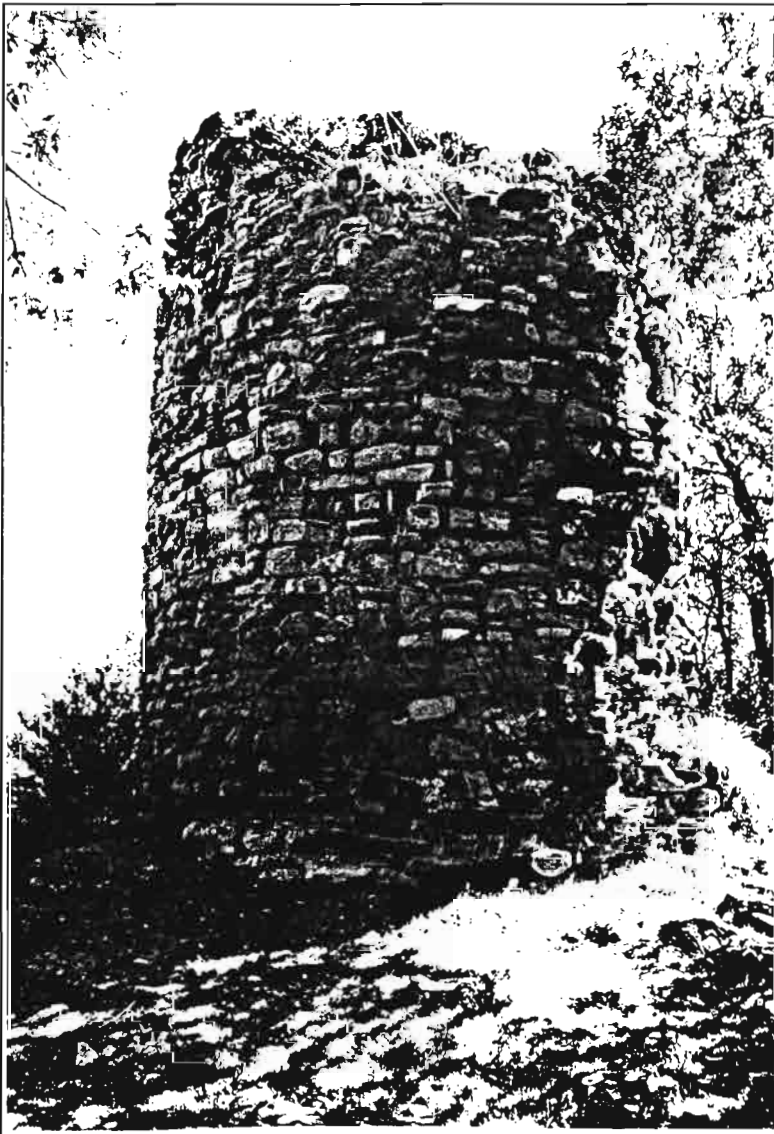
L'orella d'ós (*Ramonda myconi*).

Puigbò

L'antic poble de Puigbò és actualment comprès en el terme municipal de Gombrèn.

S'ha conservat el document de venda que hi hagué, l'any 905, a l'anomenat "territori Transmontà"- que segurament aleshores era del comtat de Cerdanya-, al terme de la vil·la de "Pago Mala", segurament "Pugo Malo"; aquest indret devia correspondre al lloc de Puigbò, que a l'alta edat mitjana era anomenat "Puigmal". Mentre hi ha documentada des de mitjan segle XII una parròquia de Sant Martí de "Puigmal", no es coneix la primera etapa del castell, que probablement és més antic que aquesta església que se li adossà.

Això no obstant, l'abat de Ripoll, Ramon de la Farrés, vers mitjan segle XIV, comprà

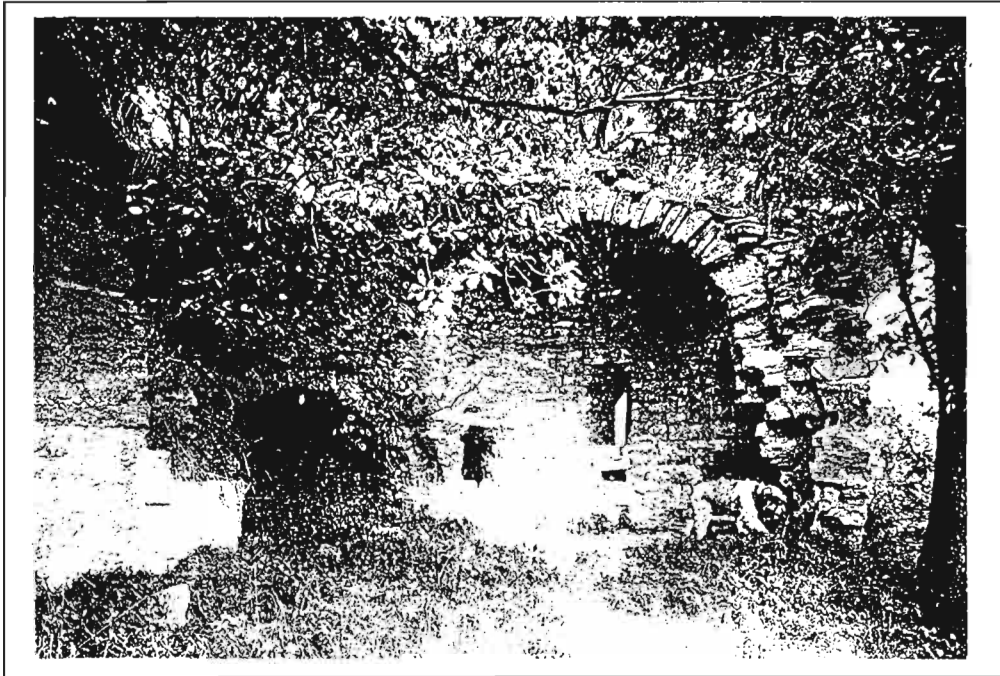

La torre de Puigbò. Foto: Manel Vidal

el castell de Puigbò, juntament amb el de la Roca de Baborers i el de la Guàrdia, al rei Pere III el Cerimoniós. Encara el segle XVII, el lloc de Puigbò era part de l'abadiat de Ripoll. En aquest lloc, el segle XVI vivien tres famílies, abans de la crisi demogràfica de la baixa edat mitjana, cal suposar, però, que la població hi degué ser força superior.

A uns 100m de l'actual casa de Puigbò i a la vora de l'església del segle XVIII (1737) s'hi troben les restes medievals del castell, de l'església i d'altres construccions.

Torre de planta circular, de finals del segle X o del començament del XI, d'uns 5m de diàmetre i actualment conserva 7 m d'alçada. A la part baixa hi ha una cambra coberta amb una falsa cúpula coronada per una petita obertura. Els carreus de la torre són poc treballats i molt irregulars. Es pot veure a la part alta exterior, a la banda nord, una espitllera formada per dues lloses, que fan de muntants, tancades a dalt i a baix per petits carreus. A la banda de migjorn d'aquest edifici, a uns 5 m hi ha unes parets que testimonien l'existència d'una sala gran de castell. Al mur occidental hi ha dues espitlleres. Adossades al costat de migjorn hi ha les restes de l'església romànica Sant Martí de Puigbò. A partir de les restes conservades s'intueix que

Restes de l'església romànica de sant Martí de Puigbò

l'església tenia una capçalera de tres absis en trèvol, possiblement sense cúpula, semblant a la propera de Sant Pere de Mongrony. Es conserva l'absis que té dues finestres de doble esqueixada. Al costat de tramuntana hi ha una absidiola lateral, que entra dins la paret del mur meridional del castell; en aquest costat hi ha l'arrencada de dos arcs torals.

D'aquesta església en procedeix un frontal d'altar dedicat a la vida de Sant Martí de Tours, conservat al Museu Episcopal de Vic. Al centre hi ha el Pantocràtor, crist dins d'una mandorla en forma d'ametlla, flanquejada per motius vegetals en substitució del Tetramorf. Quatre escenes dues per banda, presenten la vida del Sant, la partició de la capa, la resurrecció d'un catecumen, la mort del sant i els seus funerals. El conjunt es tanca amb un ric marc decorat amb motius vegetals,

Frontal d'altar de Sant Martí de Puigbò. Conservat al Museu Episcopal de Vic

En aquesta mateixa zona, a la vora de l'església , hi ha també restes d'haver-hi hagut diversos habitatges datats del segle IX o X. A la banda extrema, ran d'un petit estimball, s'estén una muralla, que tanca el vilatge.

Aranyonet

L'agregat d'Aranyonet és al centre de la parròquia de Sant Romà d'Aranyonet. L'església es troba als peus dels Rasos de Tubau, al vessant nord, a 1.090 m d'altitud, a la dreta del torrent d'Aranyonet, afluent de l'Arija. L'església, molt modificada, conserva, en part, la planta romànica -nau orientada seguint l'eix llevant-ponent i coberta amb volta de canó- i la part del mur de migdia que correspon a un atri amb sis arcs i obertures ara tapades. D'aquesta església procedeix una majestat de talla policromada, probablement del segle XIII, de no gaire interès artístic, actualment conservada al Museu Episcopal de Vic.

Fortalesa de Merolla (o de Marolla)

Aquesta fortalesa es trobava situada al coll de Merolla -o Marolla-, que separa el Ripollès i el Berguedà per la vall de Gombrèn i serveix de divisòria de les aigües de l'Arija i del Merdàs. Aquest lloc és documentat a partir de l'any 965, quan els marmessors del comte Sunifred de Cerdanya donaren al monestir de Santa Maria de Ripoll els alous de Merolla, Ginebrer i Puig de Meranges, a la vall de Lillet, i altres en el comtat de Besalú.

Hi ha referències que esmenten l'església de Sant Miquel del Coll de Merolla que deuria estar situada a prop del castell de Merolla (capella possiblement relacionada amb el castell) i de la de Sant Serni de Merolla, església situada dintre el terme del castell de Merolla (desafectada l'any 1388).

La Pobra de Lillet

Situat a la confluència del Llobregat amb l'Arija, correspon el nord-est de la comarca del Berguedà, al límit amb el Ripollès. El seu terme municipal té una extensió de 51,32 km². El terme de la Pobra de Lillet és format per les valls del Llobregat, l'Arija i el Regatell, que formen l'anomenada Vall de Lillet, situada a 843 m d'altitud.

L'any 833 ja s'esmenta el topònim de Lillet, a l'acta de consagració de l'església del castell, Santa Maria de Lillet, pel bisbe d'Urgell Sisebut II.

El castell de Lillet (Lillet vell) dominava juntament amb el de la Pobra (dins de la mateixa població), la vall del mateix nom. Actualment d'aquest castell roquer, típic de la comarca, situat sobre un penyal, prop del torrent de junyent, a l'esquerra del riu Arija, en direcció a Ripoll, se'n conserven unes poques restes molt malmeses.

El segle X, Emma filla de Guifré el Pelós i abadessa del Monestir de sant Joan de les Abadesses governava aquestes terres des del seu monestir. L'any 1086 en comte guillem Ramon de Cerdanya atorgà una carta de privilegis a l'església de Santa Maria de Lillet on ja hi havia una comunitat residint a l'església. El bisbe Ot de la Seu d'Urgell, interessat per consolidar i integrar la vida regular en el seu bisbat d'Urgell fundà una cofraria de clergues i laics al monestir. Així a partir del 1100 la comunitat de Santa Maria de Lillet fou una canònica augustiniana.

A l'inici del segle XII el castell de Lillet estava en mans d'una família feudatària dels Mataplana que va acabar cognominant-se Lillet.

El 1239 el Papa Gregori IX nomenà Guillem paborde de Lillet en un viatge que efectuà a Roma.

La carta de població de Lillet (carta de franqueses i llibertats als homes de la Pobra) data del 15 d'abril de 1297, atorgada per Ramon d'Urtx i el seu fill Hug de Mataplana. "El pujol" tal i com s'anomenava el lloc de la Pobra fou escollit pels Mataplana per a bastir-hi el que serà el castell de la Pobra de Lillet i fer-hi créixer una població al voltant.

L'any 1356 l'església parroquial del monestir perd una part dels parroquians coincidint amb la consagració de l'església de Sant Antoni de la Pobra de Lillet. No obstant el 1397 fou consagrada la nova església del monestir i les reformes continuaren fins al segle XVI, i fins i tot el segle XVIII. La importància de la canònica, però, disminuir considerablement; de la comunitat formada per un prior i dotze membres el segle XII es passa al segle XV a tres canonges, un preposít i un rector.

L'any 1592 fou secularitzada la canònica i els canonges esdevingueren preveres seculars; el paborde, ara rector, mantingué aquesta titularitat fins al segle XIX.

Les ruïnes que es conserven d'aquest conjunt monàstic de Santa Maria de Lillet, presenta importants dificultats de lectura. Durant els anys 1970 s'hi feren treballs de neteja i repicat dels paraments i es construí una nova coberta. Recentment s'hi han estat fent noves intervencions de restauració.

En el seu conjunt correspon a l'esquema general dels edificis monàstics medievals, organitzats a l'entorn d'un pati central, amb l'església al cantó de tramuntana, o migjorn (com en aquest cas), que, com és habitual a les canòniques, té accés directe des de l'exterior per als fidels. L'església de Lillet té unes notables peculiaritats tipològiques que la fan un edifici molt singular, del qual no s'ha establert amb precisió el procés constructiu, però que presenta senyals de reaprofitament d'estructures del segle X, o anteriors, una important etapa, del final del segle XI, a la qual correspondrien la nau, amb la façana decorada amb els clàssics motius de

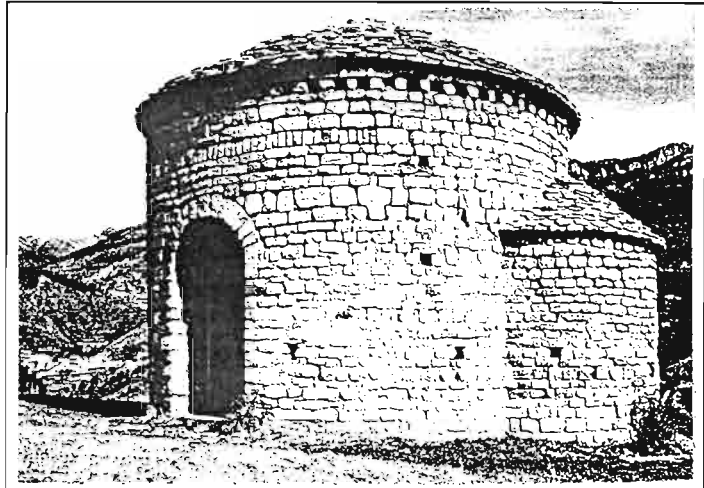

Claustre de Santa Maria de Lillet

l'arquitectura llombarda, i una altra important etapa, del final del segle XII o ja dins del XIII, a la qual correspondrien els absis, confirmant-se l'estructura bàsica que havia d'ésser reformada posteriorment i pràcticament desfigurada. Les dependències monacals situades al nord de l'església es disposen al voltant de les galeries d'un petit claustre de planta quadrada, molt regular, la

relació del claustre amb l'església és molt forçada. Per això, tot i que la cronologia del claustre és molt difícil d'establir cal considerar-lo posterior a l'església.

A prop l'església de Santa Maria, a uns 100 m, hi trobem una de les poques rotondes romàniques que hi ha a Catalunya i l'única que hi ha el Berguedà, Sant Miquel de Lillet. Possiblement fou capella del castell de Lillet tot i que no es coneix bé el seu origen. És de planta circular i a llevant té un

Rotonda de Sant Miquel de Lillet

àbsis adossat, la cúpula semiesfèrica i la porta a migjorn (pràcticament construïda de nou), és un arc de mig punt adovellat. La capella ha sofert diverses restauracions, alguna de les quals ha construït de nou parts de l'edifici.

A l'església parroquial de la Pobla de Lillet, amb portal barroc, es troba un crist en Majestat procedent de Santa Maria. És una gran talla de fusta policromada de la primera meitat del segle XII, pertanyent a l'estètica del taller de Ripoll. Aquesta talla ha sofert moltes modificacions i restauracions al llarg dels anys.

Al museu comarcal de Manresa es conserva una Lipsanoteca procedent, possiblement, del monestir de Santa Maria de Lillet.

Dins de la Pobla de Lillet el Pont Vell és el més antic dels que actualment travessen el Llobregat. La construcció, que data del segle XIV, consisteix en un arc de mig punt.

El jardí de la font de la Magnèsia, situat al costat de la fàbrica Artigas, domina el curs del riu que baixa per un estret congost. Un petit pont travessa el riu entre la fàbrica i el bosquet on hi ha la font de la Magnèsia. Sembla ser que en Gaudí, el 1905, féu un croquis per ajardinar l'indret i el construïren paletes del Parc Güell.

CONEGUEM CATALUNYA

Els rasos de Tubau

15 de juny de 1997

- 0.00 Som a la plaça del Roser, situada al davant mateix de l'església parroquial de Gombrèn (900 m). Baixem pel carrer de la Plaça que desemboca a un carrer més ample que hem de travessar. En la mateixa direcció, baixem per unes escales que comencen al costat d'un rètol metàl·lic que anuncia el museu del Comte Amau. Passem pel costat d'hortos i les escales es converteixen en un senderó. Deixem l'entrada d'una finca a la nostra dreta i continuem baixant per la vora d'un mur. Al cap de pocs metres trobem una pista encimentada. La seguim cap a la dreta.
- 0.09 La pista deixa de ser encimentada i travessa un petit rierol. Després travessa el riu Merdàs per un pont.
- 0.12 Bifurcació. Deixem la pista que gira a l'esquerra i continuem recte. El camí s'encara a ponent. A la nostra dreta, a l'altra banda de la depressió del riu, veiem el poble de Gombrèn i, més amunt, el santuari i la serra de Montgrony.
- 0.18 Deixem una pista a mà esquerra (tancada per una cadena). Al cap d'uns metres passem a la vora d'una casa.
- 0.28 El camí travessa el torrent de Puigbò per sobre un pont de pedra. Al cap de pocs metres desemboquem a una pista asfaltada que seguim cap a l'esquerra. Entrem al raval dels Cortals de Dalt (900 m). Trobem, a mà esquerra, l'ermita de Nostra Senyora de Llorda i, al davant mateix, la font del Cortal. Seguim la pista amunt fins a l'última casa.
- 0.33 En front de l'última casa dels Cortals hi ha un indicador: Puigbò-Rasos de Tubau. Agafem aquest sender, a la dreta, marcat amb senyals de pintura vermells i blaus. Passem una tanca per al bestiar. El camí s'enfila decidit en direcció sud.
- 0.38 Tanca per al bestiar. A l'esquerra podem observar la vall de Puigbò. Continuem pujant.
- 0.42 Passem a ran d'una casa en runes, que deixem a la nostra dreta. Poc després, per una altra, que deixem a l'esquerra. Ens trobem al veïnat de les Barraques. En aquesta última casa, podem veure-hi les restes molt ben conservades de l'estructura exterior d'un forn. El camí va pujant i transcorre per dins un bosc de pi roig. Alerta! Hi ha nombrosos corriols. Cal seguir els senyals de pintura (vermell i blau).
- 0.57 Tanca per al bestiar.
- 1.03 El sender desemboca al mig del revolt d'una pista ampla que seguim amunt, en la mateixa direcció que portàvem. Més endavant, hem de deixar una pista que marxa cap a la dreta. Som al coll de la Canal.
- 1.15 Masia de la Canal (1.100 m). El camí surt a mà dreta, pujant. Al cap de pocs metres, travessem un camp d'herba i agafem un camí que puja cap a una masia propera.

1.25 **Reagrupament.**

Sant Martí de Puigbò (1.163 m). Primer arribem a una església del 1737, totalment colonitzada per vegetació enfiladissa. Aquesta esglésiola va substituir l'anterior, romànica, de la qual queden algunes restes força interessants. Per arribar-hi, passem a frec de l'església primera i resseguim uns metres la careneta que ens portarà fins al peu d'una torre de planta rodona i, uns metres ensota, a les restes de l'ermita romànica.

Tomem enrera i ens dirigim cap a la masia. Aquesta antiga parròquia rural ja existia a l'edat mitjana amb el nom de Sant Martí de Puigmal, que canvià pel de Puigbò posteriorment. A la llinda de la porta principal, afegida sobre una arcada anterior que sobresurt per dalt, hi ha una inscripció de l'any 1800 que diu: PERE PUIGBO Y SERRA EL PAGES. De la façana raja una font que alimenta un abeurador.

Deixem la façana de la masia a la nostra esquena i continuem per una pista, de cara als rasos de Tubau. A l'esquerra hi tenim prats i a la dreta bosc.

1.33 Deixem un camí que puja cap a la dreta; nosaltres triem el camí de mà esquerra. Baixada lleugera.

1.35 Indicador a Tubau. El camí ens situa davant mateix d'una carena molt evident. En aquest punt, agafem el camí herbós de la dreta. Atenció! Al cap de pocs metres (hem d'anar en compte de no perdre els senyals) ens hem d'enfilar pel pendent de l'esquerra. Som a la carena de les Giraes que el camí ressegueix, en general, per la banda dreta. Llarga pujada.

1.53 El camí desemboca a una pista amb senyals de treballs recents (moviments de terra). La seguim cap a l'esquerra. Al cap d'uns 200 metres es converteix en sender. Pugem. Hi ha moltes branques i troncs tallats.

2.06 Passem a ran d'un faig monumental que deixem a l'esquerra. El sender desemboca a una pista ampla que seguim cap a l'esquerra.

2.12 Atenció! Deixem la pista i agafem una rampa a la dreta ben fressada, però sense senyalització. Retrobem els senyals de pintura. El camí és costerut.

2.15 **Reagrupament.**

Carena dels rasos de Tubau (1.400 m). A partir d'aquest punt, durant força estona anem seguint corriols, de vegada poc definits, que recorren el llom de la carena.

2.42 Puig de l'Àliga (1.501 m). Suau promontori. Passem una tanca de filferro i baixem suaument per dins del bosc, sempre per la carena. Poca estona després, tornem a pujar.

2.50 Balconada natural a ran del cingle des d'on podem contemplar una vista impressionant a vol d'ocell. Seguim el corriol que fa la serp per dins del bosc i aviat passem pel costat d'una bassa rodona que voregem per la seva dreta. Continuem per la carena.

2.54 Passem un filferro i tot seguit ens decanem cap a l'esquerra (cal seguir els senyals). Fem una curta grimpada i continuem per la part més elevada del carener.

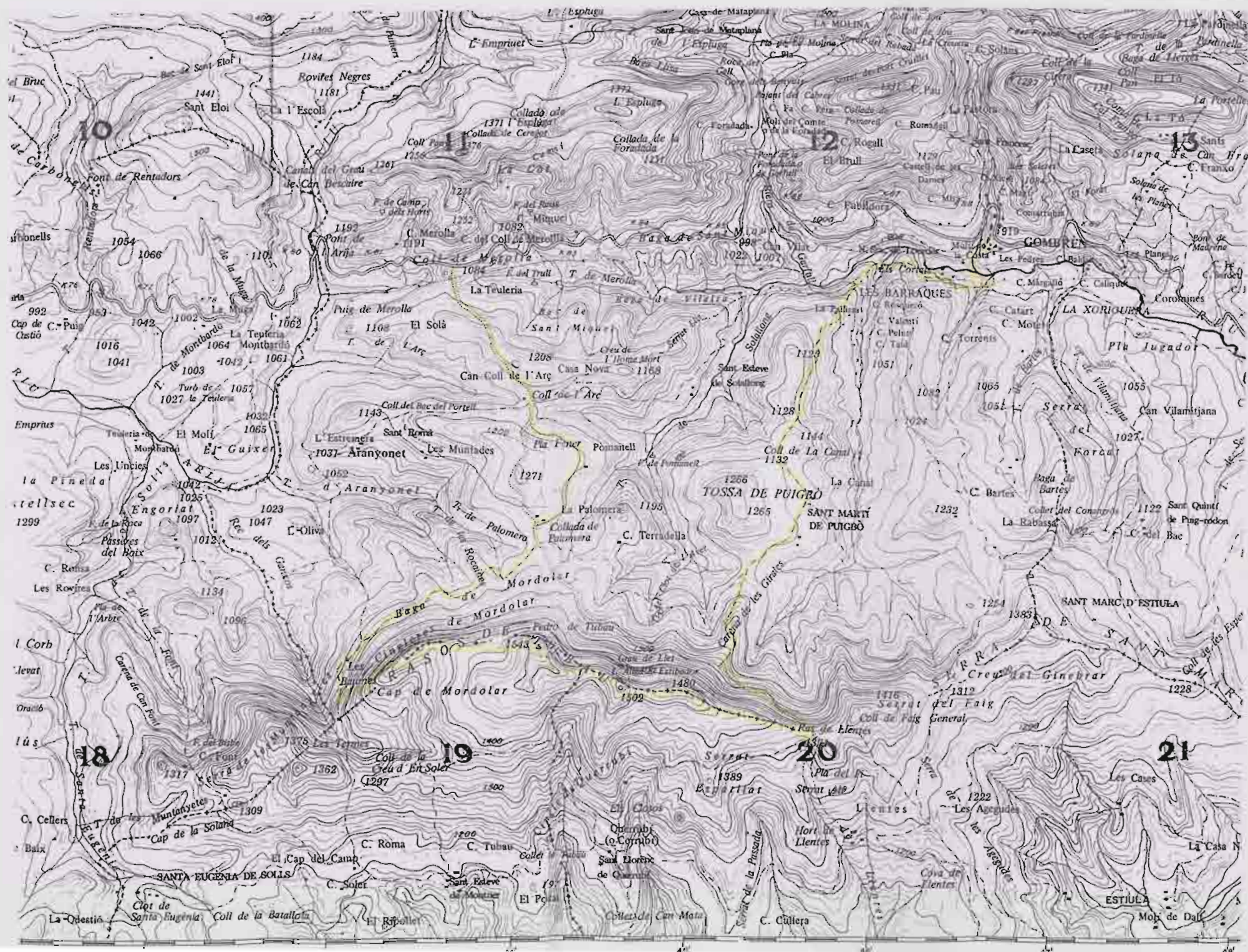
3.05 **Reagrupament.**

Pedró de Tubau (1.542 m). Magnífica panoràmica. Al nord, la serra de Montgrony i el Puigmal. Al nord-oest, el Puigllançada. A l'oest, el Cadí, el Pedraforca i la serra d'Ensià. Al sud-oest, els rasos de Peguera i els plecs de la serra de Picancel. Al sud, Sant Jaume de Frontanyà i

Montserrat. A l'est, els cingles de Tubau. Al nord-est, el Taga, Gombrèn i el santuari de Montgrony.

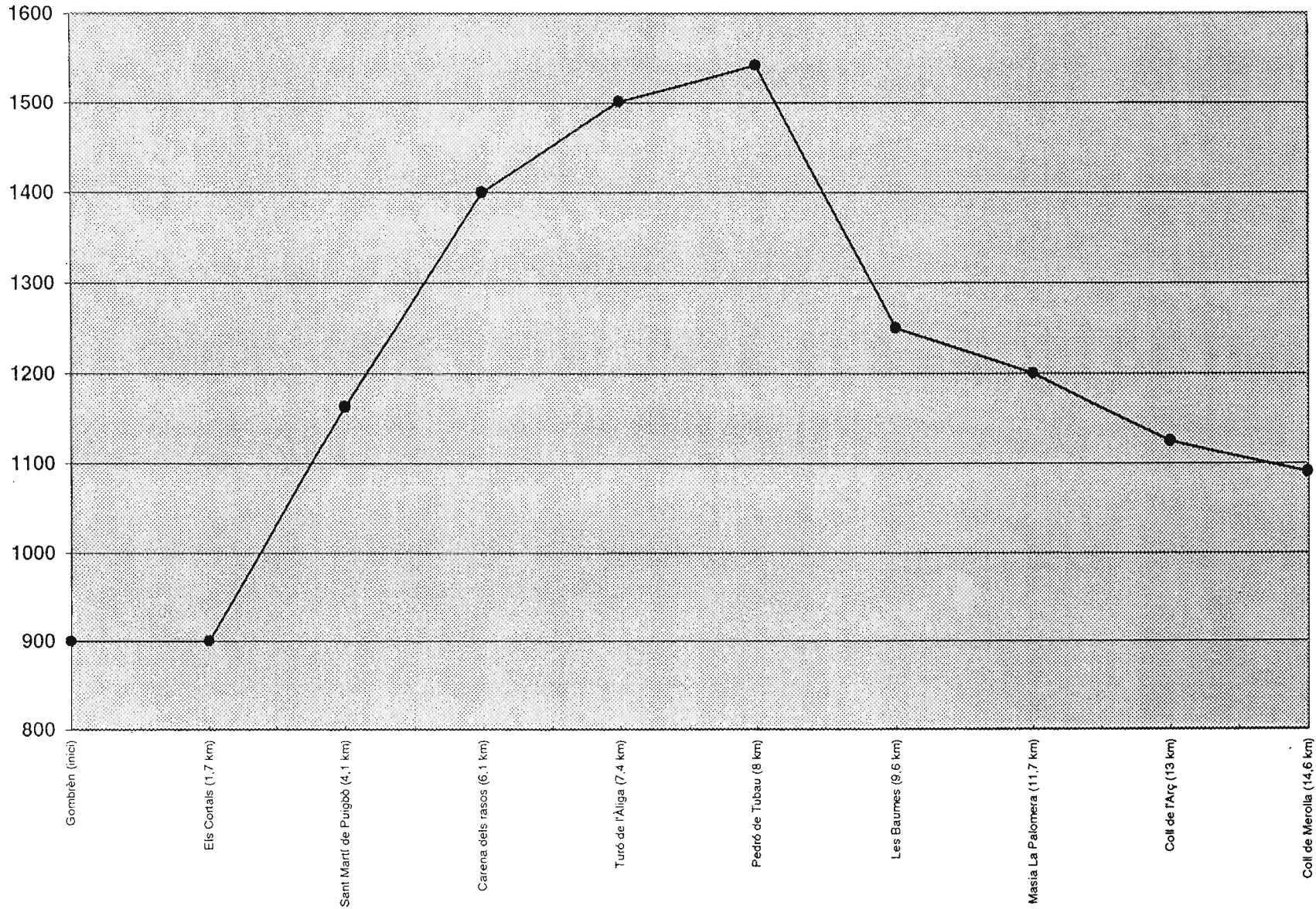
Deixem el cim per un senderó que surt del costat mateix del vèrtex geodèsic i baixem en direcció N cap al caire del cingle. A partir d'aquí, una bona part de l'excursió consisteix en seguir de baixada la carena, força arrambats al caire del cingle. Al nostre davant, si el dia és bo, podem observar una panoràmica espectacular del Pedraforca emmarcat per la serra de Catllaràs i la serra del Cadí.

- 3.10 Un petit torrentet ens barra el pas i hem de fer un gir a l'esquerra pel mig d'unes mates de boix..
- 3.17 S'acaba el bosc de pins i entrem en una zona de boix. El sender, sense perdre alçada, travessa la boixeda pel mig i deixa la carena a la nostra dreta.
- 3.27 Passem per un grupet de pins. Tot seguit, hem de passar just per la base d'un turonet que és, de fet, el carener. Poc més endavant recuperem el carener. Boixeda. La carena té tendència a baixar. Al davant, separada de nosaltres per un profund barranc, veiem una gran cinglera.
- 3.34 A un nivell inferior, a la dreta, hi ha un prat amb pins. Hi baixem i ens acostem novament al cingle. Continuem avall.
- 3.39 Ens hem anat acostant a les cingleres que veiem davant. Quan trobem una tanca de filferro, la travessem i girem en angle recte cap a la dreta. Baixem per un petit pas de roca i quan hem baixat uns 15 metres, girem a l'esquerra i seguim un senderó poc marcat que baixa.
- 3.42 Camí. L'hem de seguir a la dreta. Vegetació exuberant. Atenció amb el l'estimball de l'esquerra. No us hi arrieu.
- 3.45 Les Baumes (1.250 m). El sender, envoltat de vegetació, baixa decididament. Poseu-hi atenció.
- 3.55 El sender es converteix en un camí carreter. La vegetació s'aclareix. A la nostra dreta, per sobre nostre, veiem els cingles de Tubau d'on hem baixat. Al davant, veiem l'agrupament de cases d'Aranyonet.
- 3.59 Cruïlla de pistes. Continuem per la pista de la dreta que puja lleugerament i deixem la que baixa cap a l'esquerra. El camí travessa la бага de Mordolar.
- 4.09 Porta per al bestiar.
- 4.27 Collada de Palomera. Creuament de pistes. Seguim recte, cap al N, pel mig d'uns troncs, en direcció a una masia.
- 4.30 **Reagrupament.**
La Palomera (1.200 m). Masia de tres cossos, amb dos coberts, situada en un lloc privilegiat. A la llinda d'una finestra, hi diu: "JOSEPH PALOMERA PAGES 1776". Continuem per la pista ampla.
- 4.49 Coll de l'Arç (1.125 m). Cruïlla de pistes. En deixem una a l'esquerra, travessem el coll i agafem la pista de l'esquerra que va en direcció NW.
- 5.10 Coll de Merolla (1.090 m). Refugi i carretera de Gombrèn a la Pobla de Lillet. Final de l'excursió.

XXX CONEGUEM CATALUNYA. ELS RASOS DE TUBAU

15 de juny de 1997

Bibliografia:

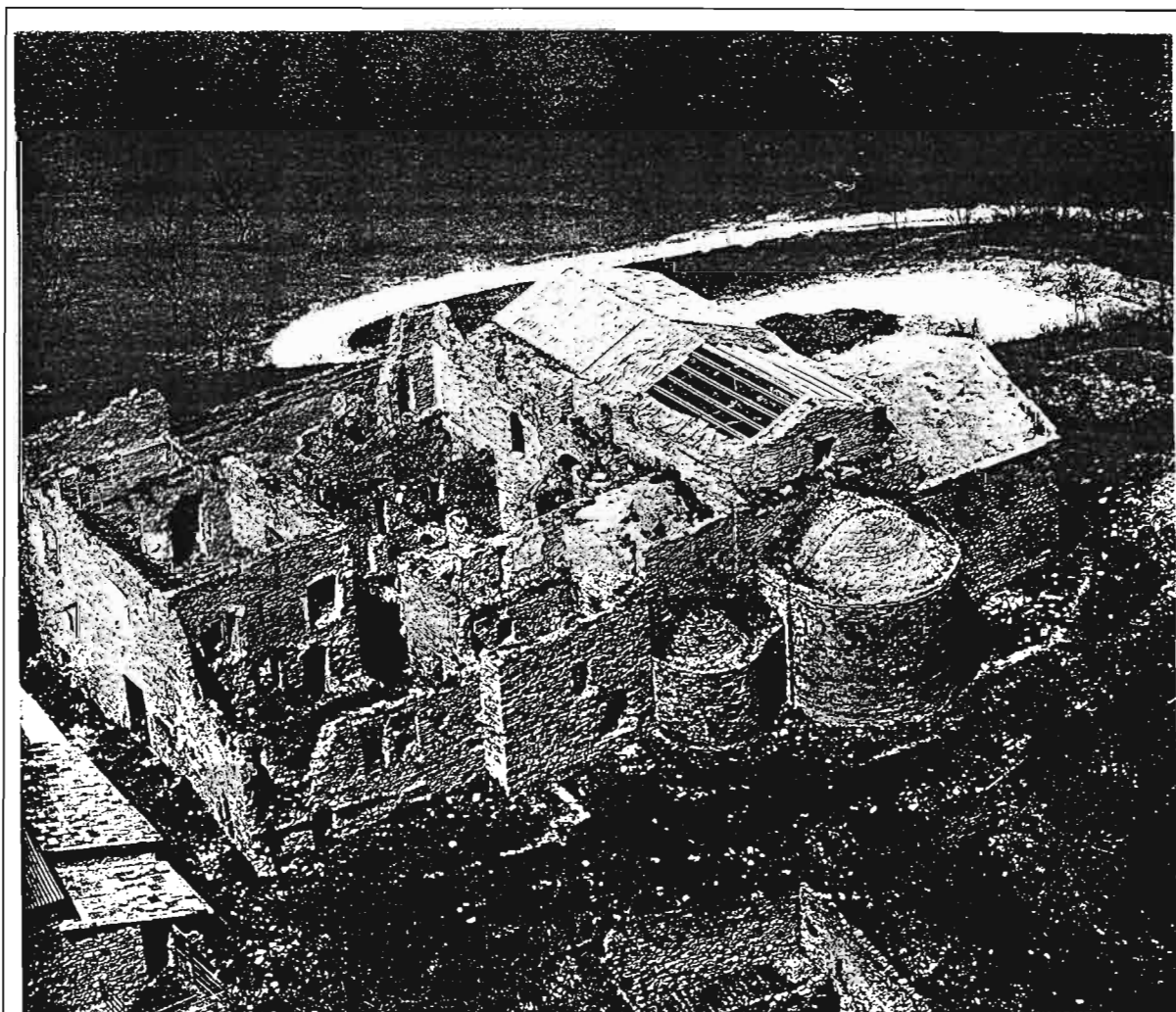
Catalunya Romànica. Enciclopèdia Catalana. Vol. X i XII

Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Fundació Enciclopèdia Catalana

Guia cartogràfica Montgrony, Fonts del Llobregat. Ed. Alpina. 1987

Història Natural dels Països Catalans. Enciclopèdia Catalana. Vol. 1, 6 i 7

Mapa Ripollès-Mogrony. Ed. Montblanc Martin. 1981

El monestir de Santa Maria de Lillet abans de les darreres intervencions.

